

Ekosuunnittelu

Jätealan ja kiertotalouden yhteistyöryhmän kokous 12.12.2024 (JÄKKI)

TEM/Yrityslainsäädäntö,
hallitusneuvos Pauliina Kanerva

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

EU:n uusi
ekosuunnitteluasetus
(EU) 2024/1781

Uusi EU:n ekosunnittelusäätelykehys

Asetus (EU) 2024/1781 voimaan 18.7.2024	Ekosuunnittelufoorumin perustaminen ja ensimmäinen kokous Q4/2024 - Q1/2025	Myymättömien kuluttajatuotteiden hävittämiskielto voimaan 19.7.2026		
Direktiivi 2009/125/EY osin rinnalla voimassa		Komission täytäntöönpanosäädökset	Siirtymä I 31.12.2026	Siirtymä II 31.12.2030
Laki tuotteiden ekologiselle suunnittelulle ja energiamerkinnälle asetettavista vaatimuksista (1005/2009)				Siirtymä III* ”kunnes todetaan vanhentuneeksi”
Esivalmistelut: rauta ja teräs, tekstiilit	Komission 3 v. työsuunnitelma Q1/2025: tuoteryhmät ja mahdollinen arvio hävittämiskiellon laajentamisesta	Tuoteryhmäkohtaiset delegoidut säädökset; ensimmäiset voimaan aikaisintaan 19.7.2025;	Tuoteryhmäkohtaiset delegoidut säädökset; soveltaminen aikaisintaan 18kk antamisesta	

Tausta

- Taustalla **Green Deal** ja **EU:n kiertotalouspaketti**
 - Ekosuunnitteluasetus on osa **kestävien tuotteiden aloitetta** (30.3.2022), jolla rakennetaan tuotteiden ympäristöystävällisyys-, kiertotalous-, energiatehokkuus- ja elinkaariajattelua sekä lisätään tuotteista saatavaa tietoa
 - Rinnalla myös **EU:n strategia kestäviä tekstiilejä varten** sekä **EU:n rakennustuoteasetuksen muutos** osana kiertotalouspakettia
 - Ekosuunnitteludirektiivillä toimeenpannaan **ekologisen suunnittelun ja energiatehokkuuden työohjelma 2022-2024**
- Komissiossa asetus kolmen pääosaston vastuulla: ENV, ENER ja GROW

Ekosuunnitteluasetus puitesääntelyä

- Asetus luo puitteet ekosuunnittelulle, mutta sisältö tarkentuu komission antamien delegoitujen säädösten myötä.
- Asetuksen tavoitteena:
 - parantaa tuotteiden ympäristökestävyyttä, jotta kestävästä tuotteista tulee normi ja jotta voidaan pienentää tuotteiden elinkaaren aikaista kokonaishiilijalanjälkeä ja -ympäristöjalanjälkeä sekä varmistaa kestävien tuotteiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla.
- Asetuksella:
 - perustetaan digitaalinen tuotepassi
 - säädetään ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevien pakollisten vaatimusten vahvistamisesta
 - luodaan puitteet myymättä jääneiden kulutustuotteiden hävittämisen estämiseksi.
- Jäsenvaltiot eivät saa asettaa kansallisia suoritustasovaatimuksia, jotka liittyvät delegoitujen säädösten kattamiin vaatimuksiin
- Vaatimustenmukaisuus **edellytyksenä tuotteen markkinoille saattamiselle tai käyttöön ottamiselle**
- Asetuksen luonne – täydentää muuta sektorituotesääntelyä - turvaverkkosääntelyä
- Komission sovellusohjeet - asetusten tulkinnat.

Ympäristökestävistä tavaroista, komponenteista ja välituotteista normi sisämarkkinoilla

- Asetusta sovelletaan **kaikkiin fyysisiin tavaroihin**, mukaan lukien **komponentit** ja **välituotteet**.
- Soveltamisalapoikkeukset:
 - elintarvikkeet, rehu, ihmisten ja eläinten lääkkeet, elävät kasvit, eläimet ja mikro-organismit, ihmisestä peräisin olevat tuotteet, kasveista ja eläimistä peräisin olevat, niiden tulevaan lisääntymiseen liittyvät tuotteet sekä ajoneuvojen tuotevaatimukset. Näitä koskevista tuotevaatimuksista säädetään muualla EU:n lainsäädännössä.

Aiempaa laajemmin eri tuoteryhmiä ekosuunnittelusääntelyn piiriin

- Arviolta toimeenpanosäädösten päivityksiä ja uusia delegoituja säädöksiä voi olla vuoteen 2030 mennessä useita kymmeniä. Merkitys Suomelle vaihtelee tuoteryhmittäin.
- Komission tulee julkaista ensimmäinen asetuksen mukainen työsuunnitelma viimeistään 19.4.2025. Alustavat tiedot tulevan työsuunnitelman tuoteryhmistä (JRC raportti 13.11.2024):

Lopputuotteet

- Tekstiilit ja jalkineet (aloitettu)
- Huonekalut
- Renkaat
- Vuodepatjat
- Pesuaineet
- Voiteluaineet
- Maalit ja lakat
- Voiteluaineet
- Kosmetiikka
- Lelut
- Kalastusvälineet
- Imukykyiset hygieniatuotteet

Välituotteet

- Rauta ja teräs (aloitettu)
- Ei-rautametallit (muut kuin alumiini)
- Alumiini
- Yleiskemikaalit
- Muovi ja polymeerit
- Sellu ja paperi
- Lasi

Horisontaaliset asiat

- Kestävyys
- Kierrätettävyys
- Kierrätysmateriaalin osuus

Huom. Tuoteryhmien lisäksi komissiolla on toimivalta arvioida hävittämiskiellon laajentamista sekä antaa ekosuunnitteluvaatimuksia sementin osalta (rakennustuoteasetus ensisijainen)

Ekosuunnitteluvaatimukset

Tuoteominaisuudet, joita pyritään parantamaan ovat:

- a) käyttökestävyys;
- b) luotettavuus;
- c) uudelleenkäytettävyys;
- d) päivitettävyys;
- e) korjattavuus;
- f) mahdollisuus kunnossapitoon ja kunnostamiseen;
- g) huolta aiheuttavien aineiden esiintyminen;
- h) energiankulutus ja energiatehokkuus;
- i) vedenkäyttö ja vedenkäytön tehokkuus;
- j) resurssien käyttö ja resurssitehokkuus;
- k) kierrätetyn materiaalin osuus;
- l) mahdollisuus uudelleenvalmistukseen;
- m) kierrätettävyys;
- n) mahdollisuus materiaalien hyödyntämiseen;
- o) ympäristövaikutukset, mukaan lukien hiilijalanjälki ja ympäristöjalanjälki;
- p) odotettu jätteen syntyminen.

Ekologinen suunnittelu =
ympäristökestävyyssnäkökohtien
sisällyttäminen tuotteen
ominaispiirteisiin ja tuotteen
koko arvoketjussa tapahtuviin
prosesseihin

Sisältö

Uutta on:

- Direktiivi muuttuu asetukseksi ja soveltamisala laajenee horisontaaliseksi (uudet tuoteryhmät)
- Kiertotalouden näkökohdat energiatehokkuuden rinnalle (uudet vaatimukset)
- Digitaalinen tuotepassi ja uudet merkintäsäännöt
- Myymättömien kuluttajatuotteiden hävityskielto ja tiedonantovelvollisuudet
- Vihreät julkiset hankinnat
- Viranomaisvalvontaa vahvistavia elementtejä

Delegoidut säädökset:

- Komission toimivalta aiempaa merkittävämpi
- Sidosryhmien (ml. jäsenvaltiot) osallistuminen ekosuunnittelufoorumiin ja vaatimusten valmisteluun korostuu
- Lisäksi uusi jäsenvaltioiden asiantuntijaryhmä
- One-stop-shoppeja pk-yritysten tueksi (tietoisuus ja verkostoituminen)

Kansallinen täytäntöönpano

Kansallista täytäntöönpanoa tehdään TEM:n johdolla

- TEM vastaa sääntelypuitteesta ja koordinoi yleisellä tasolla
- Lainsäädäntöhankkeen ytimessä kansallisten rakenteiden ajantasaistaminen sekä asetuksen edellyttämät sääntelytarpeet ([TEM076:00/2024](#))
 - Edellyttää myös kansallisia säädöstoimia (toimivaltaisten viranomaisten nimeäminen ja toimivaltuudet, seuraamukset, asetuksen kanssa ristiriitaisen, päällekkäisen sääntelyn tarkistaminen, vastuunjaot jne.)
- TEM:ssä valmistelussa poikkihallinnollisen virkamiestyöryhmän asettaminen.
- Laajeneva soveltamisala siirtymäsääntelyineen haastava
- Yhteistyö hallinnonaloilla ja sidosryhmien kanssa tärkeää

Kansallisia liittymäpintoja

- TEM hallinnonalalla energiatehokkuus ja energiamerkinnät, teollisuuspolitiikka, kiertotalous, akkustrategia, kestävyysraportointi sekä hankinnat
- YM:n hallinnonalalla energiaan liittyvät rakennustuotteet, kiertotalouspolitiikka, EU:n rakennustuoteasetus, jätesääntelyn uudistus (mm. valmisteilla jätelain muuttaminen kiertotalouslaiksi), kansalliset hankintojen ekologiset tavoitteet vuoteen 2035, EU:n akkuasetuksen täytäntöönpanon valmistelu ja akkupassi, ympäristömerkinnät
- STM/ keskeinen kemikaalisääntely kuten huolta-aiheuttavat aineet, REACH, CLP
- LVM / ICT-laitteet, tietoverkot jne.
- OM / Korjauttamisdirektiivi, kuluttajat vihreässä siirtymässä, edustajakannedirektiivi

Alustava suunnitelma

Vaihe I virkatyö

- Valvovat viranomaiset
- Muut viranomaiset kuten ilmoitetuista laitoksista vastaavat viranomaiset, one-stop-shop
- Sääntelyn päällekkäisyydet
- Suomen edustus foorumeissa
- Resurssit
- Koordinaatio / työnjako hallinnonaloittain

➤ Tukena virkatyöryhmä

Vaihe II

- Seuraamussääntely
- Soveltamisalan laajentuminen / ekosuunnittelu-vaatimukset
- Ilmoitetut laitokset
- Digitaalinen tuotepassi

Vaihe III

- Direktiivin lopullinen kumoaminen
- Soveltamisalan laajentuminen / ekosuunnittelu-vaatimukset
- Hävittämiskiellon laajentaminen muihin tuoteryhmiin tai pien- ja mikroyrityksiin?

...?

Ajankohtaista ekosuunnittelusta

Esimerkki tuoteryhmän valmistelusta: tekstiilit

- Tekstiilit ensimmäisiä tuoteryhmiä, joille asetetaan asetuksen mukaisia ekosuunnitteluvaatimuksia
- Komissio kerää tietopohjaa esiselvitysryhmissä (1,5–2v.)
- Tekstiilien ekosuunnittelussa keskeistä:
 - Ekosuunnitteluvaatimukset (asetettavat suoritustaso- ja tietovaatimukset)
 - Pakolliset vaatimukset julkisiin hankintoihin (EU GPP -kriteerit)
 - Tekstiilimerkinnot (EU:n ympäristömerkki)
- Komissio kuulee sidosryhmiä esiselvitystyön aikana useaan otteeseen
- Ensimmäisten delegoitujen säädösten voimaantulo aikaisintaan 19.7.2025 ja soveltaminen alkaa 2027?

Tekstiilistrategia:
"Fast fashion is
out of fashion"

Ekologisen suunnittelun foorumi

- Koskee **ekosuunnitteluasetuksen** (ml. ekosuunnitteludirektiivin siirtymä) sekä **energiamerkintäasetuksen** mukaisia asioita
- Foorumin merkitys:
 - Sidosryhmien kuuleminen sekä tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihtaminen
 - Tuki ekosuunnitteluvaatimusten valmistelussa ja tuoteryhmäprioriteettien asettamisessa
 - Itsesääntelytoimenpiteiden arviointi
 - Yhteistyö jäsenmaiden kanssa + jäsenvaltioiden asiantuntijaryhmä
- Sidosryhmien edustajien ja jäsenvaltioiden nimeämiset meneillään 5.12.2024 saakka (250 jäsentä, 5 v. toimikaudeksi)
- TEM edustamaan toistaiseksi Suomea ja vastaamaan kansallisesta koordinaatiosta yhdessä Energiaviraston ja ympäristöministeriön kanssa

Muuta ajankohtaista

- Eurooppalainen standardointityö, ajankohtaisena mm. digitaalinen tuotepassi
- Puitteen rakennus: digitaalisen tuotepassin tarjoajat – delegoidun säädöksen valmistelu meneillään
- Tuoteryhmien uudelleen tarkastelu ja työsuunnitelman päivitys
 - Työsuunnitelma 2022-2024
 - Päivitystyö jatkuvaa (n. 5 v. välein)
- Kansallisten prioriteettien tunnistaminen ja kansallinen koordinaatio
 - Osallistuminen ja vaikuttaminen

Lisätietoja

- TEM:n sidosryhmätilaisuus ekosuunnitteluasetuksesta webinaari 16.12.2024 - [ilmoittautuminen](#)
- Kansallinen lainsäädäntöhanke [TEM076:00/2024](#)
- Energiaviraston ylläpitämä ekosuunnittelua ja energiamerkintävaatimuksia koskeva [Ekosuunnittelu.info](#) -teemasivusto
- TEM:n tiedote 19.7.2024 [ekosuunnitteluasetuksen voimaantulosta](#)
- Raportti potentiaalisista tuoteryhmäprioriteeteista: JRC, [Ecodesign for Sustainable Products Regulation: Study on new product priorities](#), 13.11.2024
- Komission sivuilla [usein kysytyt kysymykset](#)
- Komission tiedote 7.11.2024 [ekologisen suunnittelun foorumin perustamisesta](#)

Kiitos!